

E nehe ma he kehua whakahaehae noku te Maori kore e mohio ki tona ake reo, mau ke ki te reo o te Pakeha. Otira i runga i te tino mohio motuhake o tenei Iwi ki te reo Pakeha, ka murua noatia e au to ratou hara kuware ki te reo o nga tipuna. Anei ia te he ko te hanga tamariki o ngati-taua nei e hangare noa nei ki te reo pakeha, a he kuare ki nga reo e rua te tukunga iho.

TE KARAKIA.

He Iwi karakia tenei. Kotahi rawa te he he kore minita Maori. Ko to ratau minita he pakeha, kaati kaore rawa e ata tau ana ki roto ki nga whakaaro o nga kaumatua. Mo nga tai-tamariki e pai noa atu ana. Te hiahia nui o taua Iwi ko tetahi minita Maori mo ratau. Kua oti te whare-karakia, me te okana a o kei roto, heoi ano e toa ana ko tera e whaka-atutia i runga ake nei, ara ko te minita. E kore pea a Porourangi e whakaaro ki tona teina ki a Tahu e noho kai-kore nui ra!

Tetahi mea whakamiharo o taua kainga ko te "Kura Ratapu" mo nga tamariki. Tāua kura na etahi wāhine pakeha, kai-whakaako o te kura pakeha, i whakatu. Ko te hangaitanga tenei, i o ngati-taua nei wāhine pakeha kaore nei e penci. He titiro noa mai pea ki te aba ra? Te ahua o te whakapono o taua Iwi ka kitea tonutia ki runga ki nga tangata, me a ratou korero. He tino mea whakamiharo tenei, e rua wiki au ki reira kaore rawa au i rongo ki tetahi kupu kino i tetahi tamaiti, pakeke ranei. Me whakaatu ake pea e au, kaore tonu au i roa ki Poneke i taku hokinga mai, ka rongo au i te korero kino i nga Maori i tutaki i au i reira; ki atu hoki au a... "Te Ika-a-Mau, te Ika-a-Mau, ki tona tu reo."

NGA MAHI.

Nga mahi a taua Iwi e rite tonu ana ki nga mahi a nga pakeha o to ratou takiwa, he miraka kau, he mahi oti, he mahi witi. I a au i reira he mahi miraka te tino mahi. E ono nga kau a tena, e rima a tena, e rua-tekau-ma-rima a tena, e mea a tena. Whakaki ai i nga tahaa nunui, tekau-ma-ono karani ki te mea kotahi, ka tuku ai ki te mira mahi pata i Ote-poti, i te tereina o te ata, a hei te tereina o te ahiahi ka whakahokihoki atu ai i nga tahaa. Hei te Paraire whakamutunga o te marama ka haere ratou ki te taone, ki te tiki i nga moni. Kanui te ahuhenua o enei morehu Maori, me te ora tonu hoki!

Kaati ake pea aku korero mo taku Iwi mo Ngati-Huirapa. Otira he kupu whakamutunga ake maku, he whakaatu ake, ahakoa pakeha noa nga tikanga a taku hapu, ko nga whakaaro he tino Maori, he hapu tino atawhai

i te tangata.

(Tena ano nga korero mo etahi takiwa, hei muri atu panuitia ai). E pao ana au inaianei!

"Huirapa e! he pao whakamutunga Tena koe, e heke ana kei raro e au!"

NA TUTERE WI-REPA.

"E TAKA I TO MARAE."

Kei tetahi ake wahi o tenei putanga o ta tatou pepa nga whakamarama mo te mate hou e patu mai nei i te tangata i tawahi, e kii nei ko te "**Puponiki**." Ko te rarangi tera mo ta tatou korero ka tataitia ake nei e au. E mohiotia ana na nga mea whakaparahako rawa o te ao i taki haere, i whakatupu haere taua mate, na te kiore, na te kutukutu, na te rango, na nga toenga o nga mea huhua a te tangata e aia ana ki tahataha. Ko te wahi i te puranga paru ko te wao tonu tena o taua mate. Ko te wahi e muia ana e te kiore he ana tupapaku tena. Na, i roto i nga ra o te pakanga a te Poa raua ko te Ingarahi, ka ara ake ko tenei pakanga nui, ara ko ta te tangata raua ko te mate uruta. Engari ia te mata e rere haere ra i Taranawaara he whakapai kanohi tana, e titaba ana ano i nga wāhine, i nga tamariki, i nga turoro, i nga herehere, e whiriwhiri ana i te uunga atu mona i raro ano i nga ture e whai mana ana e wānanganui o nga Iwi Nunui o te ao. Ko tenei hoa-riri e haere mai nei, kaore ana tiroiro, he tipi tonu, he taoro tonu i te iti, i te rahi, i te pāni, i te pouaru, e kerekere ana i te kiri tangata. Otira e tiroiro ana ano, inahoki kei a ia ano te mohio ki te ata wehe i te tinana e paru ana, i te marae e kīno ana — ko tona he-monga hoki tena.

E te Iwi Maori, he aha he kupu kia tatou? Kaore pea he kupu ke ko tenei anake e mau i te whaka-upoko o te kuuwhau nei, ara "E taka i to marae." Whakangaromia te kiore raua ko te kutukutu, patua rawatia ano, ko te mutunga mai ena mea o te kino.

Huna atu nga wahi e muia ana e te rango, te putanga o nga anga kīno, te okenga o nga poaka, te taboronga o nga paru. He kokiri tenei ka tata te paha ki to marae tonu. E ta ma e rika nei ki te haere ki Awherika rawa kawe ai i o koutou toa, ina nga parepare tuta-ta hei whakaarabanga, ko nga parepare e noho mai ai tenei mate whaharabara, whakarihi-riha, i waho. Me pehea oti? Me tatari rawa ranei kia tae mai ka pana ai? Ae, tatari kia tiwehe to maara kumara i te poaka ka anga ai ki te whakaora i te taiapa. Ehara tena i te mahi.

NA APIRANA T. NGATA.